

TELEGRAFUL ROMAN.

Apare Marțea, Joi și Sâmbăta.

ABONAMENTUL:

Pentru Sibiu pe an 7 fl., 6 luni 3 fl. 50 cr., 3 luni 1 fl. 75 cr.
Pentru monarhie pe an 8 fl., 6 luni 4 fl., 3 luni 2 fl.
Pentru străinătate pe an 12 fl., 6 luni 6 fl., 3 luni 3 fl.

Pentru abonamente și inserțiuni a se adresa la
Administrațiunea tipografiei archidiecezane Sibiu, strada Măcelarilor 45
Correspondențele sunt a se adresa la
Redacțiunea „Telegrafului Român“, strada Măcelarilor Nr. 45
Epistolele nefrancate se refuză — Articuli nepublicați nu se inapoiază.

INSERTIUNILE:

Pentru odată 7 cr., — de două ori 12 cr., — de trei ori 15 cr., rëndul cu litere garmond — și timbru de 30 cr. pentru fie-care publicare.

Cultura învățătorului

Wer nicht vorwärts geht,
der geht zurück.
Goethe.

Trăim în secolul luminilor și al progresului continuu.

E foarte la loc dară strigarea din toate părțile: cultură, și era cultură. Să pronunțăm această de chemați și nechemați. Mai nu affi om, care se nu aibă oșeri care pretensiune de cultură. Numai cât mulți din cei ce fac pretensiuni de omeni culți, sunt sau nisce încălțuți, sau nisce semidocti cu puțină spoială socială, sau cu un cuant de cunoștințe debil închegate. Să face dară abus de cultură prea adese ori.

O adevărată cultură posedă cineva numai atunci, când puterile spiritului și ale corpului îi sunt armonice dezvoltate, numai puțin și inima.

Cultura spiritului și a inimei trebuie să stea în cea mai perfectă armonie. Omenii, cari posedă o cultură spirituală foarte estinsă, fără a posedă cultura inimei — pot să fie omenii cei mai periculoși în societate.

De aceea se întonează că: cultura spirituală numai în unire cu cultura inimei formază adevărata cultură. Spre a ne pute însuși atare cultură, trebuie să muncim o viață întrégă. Adevărata cultură nu e rezultatul unei lucrări restrinse la un period de timp anumit, ci e rezultatul unei lucrări continue în timp.

Desvoltarea, progresul se îndeplinesc în decursul întregii vieți. A stagna, când e vorba de cultură, înseamnă a regresa.

Intocmai precum se întemplă cu apa, carea stă, că capetă un gust rău, se întemplă și cu omul, carele nu progresază.

De aceea e o sântă detorință, pentru fie-care om a progresa, a înainta în continu în cultură.

Dacă acesta se pretinde dula fie-care om, cu atât mai mult se pretinde dela un învățătoriu și în general dela toți învățătorii.

În viața de toate zilele învățătorii formază mediul, între starea omenilor de științe, și între masa poporului incult.

Misiunea învățătorului devine duală: deoparte are să dea contingent pentru generațiunea, carea cu timpul are să formeze omenii de științe, éra de altă parte are să ridice masa poporului. Învățătoriu trebuie întâiu să însușescă tinerei generațiuni atâtea cunoștințe, câte trebuie să posedă un om după progresul timpului present și câte sunt de lipsă pentru ajungerea scopurilor morali; mai departe el trebuie să influențeze asupra tinerei generațiuni, ca ea să-și câștige cultura inimei, cultura morală.

Aceste recerinte fac ca misiunea învățătorului să fie foarte grea, și societatea să pretindă din ce în ce mai mult dela învățătoriu. În special învățătoriu trebuie să posedă: a) cultură religioasă, — morală, căci numai așa va putea influența asupra inimei elevilor; b) să aibă cunoștințe teoretice recerute c) să aibă dexteritate, să aibă metodă a le pute aplica cu efect.

Să nasce acum întrebare: ore posedă un învățătoriu, când părăsesce pedagogia cele trei recerinte capitali? Responsul nu poate să fie altul decât, că el numai în parte le posedă.

Eară cu ceea ce posedă nu e în stare să-și îndeplinescă cu succes ocupațiunea sa de educătoriu. În această privință sunt uniți toți pedagogii de renume. Capitalul intelectual, ca să ne folosim de o expresiune matematică, nu e de ajuns ca în o carieră de decii de ani să trăim din interesele lui. Capitalul adunat nici când nu ne dă interese de ajuns, chiar nici atunci, când învățătoriu instrueză între cele mai bune condițiuni, și când el are și ceva-și talent.

În pedagogie învățătoriu își pune fundamentul culturii sale, și i să dă o direcțiune anumită. El trebuie să edifice mai departe pe fundamentul pus și să-și construască un propriu edificiu cultural.

De aci e absolut necesariu ca: învățătoriu să fie în continu progres. Acesta ne-o arată însași numirea de învățătoriu.

Cum poate cineva să învețe pe altul, dacă el însuși nu învață?

Nimenea nu poate da din ce n'are, cu atât mai mult, nime nu poate da în continu, dacă nu primesce în continu.

Un isvor ne dă apă rece și limpede, numai atunci când în continu isviresce.

Guizot dice: învățătoriu popular e un om, carele trebuie se scie mai mult de cât ceea ce învață pe altul.

Kellner dice: sunt sute de metode spre a înveța pe altul ceea ce omul scie, însă nu se află una singură, care să fie în stare a ne arăta cum să învățăm pe altul, ceea ce numai pe jumătate scim.

Lumea progresază pe toate terenurile științei. În scôlă, și față de scôlă pretensiunile încă sunt tot mai mari, de aci și ocupațiunea învățătorului devine din zi în zi mai grea, și de un cercuit mai estins. Pentru a-și împlini cu succes chemarea învățătoriu, el nu trebuie să posedă din anumita specialitate numai materia, ci trebuie să cunoscă stadiul în care se află știința respectivă. Acesta însă nu o poate face numai din manualele de scôlă, din compendii sau alte îndreptări, ci studiind opurile principale, ai celor care sunt recunoscuți pe un teren anumit. Numai din atari opuri, un învățătoriu poate să-și reînôescă și să-și completeze fondul seu de cunoștințe.

A ficsa un cuant anumit de cunoștințe pentru un învățătoriu, preste care nu are să trecă, nu se poate. Aici nu e restringere.

Tot astfel se poate dice și despre metoda lui. Metoda e o artă, în carea în continu ne putem perfecționa.

Magistrii recunoscuți în instrucțiune neincetat se perfecționează spre a pute fi modele de imitat din partea învățătorilor mai tineri. Adevărata metodă de propunere, dice Kellner — îl face pe învățătoriu, adevărat învăță-

toriu. Pentru-că e un adevăr recunoscut prin experiență, că poate cineva să aibă știința, fără a ave o metodă bună. Și nu arare-ori omeni cu cunoștințe frumoșe — din cauza metodei — pot să fie și sunt răi învățători.

O bună metodă în instrucțiune nu o putem înveța așa de a rostul din cărți, ci pre lângă esemple și mostre bune trebuie se fim consumat în noi însine materialul, să-l fi prelucrat, și pre lângă acesta lucrul principal: să avem iubire față de carieră.

Iubirea față de cariera învățătoriească l'a făcut renumit pe Pestalozzi.

Goethe dice: cine nu propășește, regresază. Acestă mactimă nu se poate aplica la nime mai potrivit ca la învățătoriu. Un învățătoriu carele nu-și dă totă silința ca se progeseze, se țerănesce. Și durere! Nu arare-ori întâlnim tineri, cari în pedagogie erau între cei de întâiu, dară intrând în viață și ne mai cetind nimic, s'au rusțicit, încât nu-i mai cunosc.

Neocupațiunea aduce cu sine, că își perd ori-ce ideal, ori-ce iubire față de cariera lor, și pe încet devin asemenea unor țileri, cari lucră ca să le trecă numai ziua. Dar nu numai atât! Cine nu are nici o voiă de a mai studia, acela perde pe încetul și cunoștințele câștigate. Prestațiunile în scôlă devin tot mai neînsemnate, și respectul și autoritatea învățătorului decad cu pași repeși.

Necesitatea de a progresa în continu o arată cu cuvinte semnificative Kellner, când scrie:

Numai cultura spiritului nu face pre nime un bun învățătoriu, mai mult contribuie la acesta cultura inimii și caracterul. Un învățătoriu trebuie să scie, că nu numai știința și metoda îl fac adevărat educătoriu și învățătoriu, ci spiritul și inima lui este care lucră, stimulează și formază, că numai o personalitate pătrunsă de iubire și credință poate în adevăr influența și aduce ródă binecuvântate în o scôlă. Să ne nisum a progresa în cultură.

FOIȚA.

Pecat de mamă.

— Novela. —
de

Harie Chendi.

(Urmare.)

Dar Vila nu mi a spus-o numai peste un an, é în vremea de un an se încercă să-și dobândescă iubirea mea prin cuvinte blânde. O, Vila a fost o inimă bună, el îmi spunea, că groful a uitat de mine, căci prin orașele cele mari și-a câștigat alte femei, îmi spunea tot lucruri adevărate, dar eu le țineam de minciuni. Peste un an — dic — mi a spus Vila, că groful m'a hotărât lui de soție. Intr'o dimineță sosi o trăsură — era a castelanului, care-mi porunci, „să me duc de acolo, unde me vor duce ochii, căci așa a spus domnul“. Starea mea era de plâns — aruncată pe uliță, îmi era rușine să merg în sat, și apoi la cine a-și fi aflat eu adăpost?

Dar în starea mea supărăciósă veni Vila cel blăjin și me duse la el acasă — în fundul pădurei.

Aci îi tăcui zilele negre, căci nu-l iubiam — și apoi unde nu-i iubire în casă, nu-i nici fericire!

Până ce eram în pădure Vila me îngrija cu fel de fel de sălbătăcii, cu iepuri șoldani, cu sitari, poternichi și găinușe, câteodată aducea și câte un ied tinerel — căci el era în jurul întreg vestit ca bun pușcaș, era în stare să scôtă ursul din bârlog și să puse cățelul pământului în culcușul lui.

„Dar eu ce făceam? Il uram, și din pricina asta îmi luam pe Săftica în brațe și umblam cât era pădurea de lată, culegând la fragi și vărând lacrimi mereu. Sciam, că nime nu-i poate amări zilele unui bărbat mai tare, decât femeia. Vila se făcu cu vremea nepăsător, apoi beutor pățimăș de vinars. Intr'o dimineță sosi érași castelanul și ne scóse din pita de pădurar, aruncându-ne în bordeiul asta. De un an e mort Vila, trei zile după mórtea lui sosi vestea despre mórtea grofului, pe care l'au tăiat cu săbiile în nu sciu ce oraș — și acum e rëndul meu! Éta părinte povestea, jalnică poveste a vieții mele.

„S'au dus toți, cari m'au iubit, și eu sunt singură, cu nenorocita mea Săftică. O, copila mea în ce cés rău ai venit în lume, —

a murit tatăl teu și nu s'a îngrijit nici într'un chip de tine, blăstem pe sufletul lui, blăstem!... O, Dómne nu me lăsa nerăsbunată!“

„Destul fică, nu țe se cuvine să blasțemi, căci așa a fost voia lui Dumnezeu să fie!“ Apoi o cuminecă și îi ceti o deslegare. Vocea Mărinei slăbi cu desevărsire — ea privi buiguită, cu ochii sticluiți la preotul cel bun, care nu se depărta dela patul ei de mórte... Sosi miezul nopții, se sfârși luminia de cêră, și în clipa aceea sbură și sufletul Mărinei din trupul cel înțepenit. Preotul se depărta și trimise pe nisce vecini în priveghiu.

Trecură mulți ani la mijloc. Toți uitară pe nefericita Mărina și mărturisirea ei remase o taină ascunsă în inima preotului. Săftica se desvolta ca o floriceică, sub îngrijirea părintelui ei sufletesc — ea era frumoșă încât o pizmuiau toate fetele din sat, când o vedeau jucând hora cu mândrul Bucur, cel oblu ca un fir de trestie — cu Bucur a lui Vasilica din Deal.

* * *

III. Trecuseră doi ani dela plecarea lui Bucur la óste. Săftica era tot tăcută, of-

tând umbla cu coșta la fântână și acolo nu mai sta la povesti cu feciorii cei săgalnici — oftând torcea din caerul cel de lung, ședând pe scaunul dela porțiță și în serile lungi de érnă nu mai umbla prin ședătorile cele pline de vieță, unde se făuria atăta vorbă și veselie. Toți vădură, că Săftica s'a făcut ursuză și toți bănuiau, — și poate cu drept, — că din pricina plecării lui Bucur — dar nu erau supărați pe ea, căci sciau ei bine, că nu-i putea-i afla păreche. Flăcău ca Bucur să-l cauți în șapte sate!

Nu erau supărați, pentru-că Săftica era o copilă bună, ea miluia pe toți șeracii; și apoi înțeleptă ce mai era, nu era față în sat căreia să nu-i fi dat vre-un sfat în privința purtării. Toți o iubiau, și cinsteau, căci era ficsa preotului, toți uitară, că ea este ficsa Mărinei celei uscățive și a bețivului pădurar Vila Stoian, a pușcașului celui minunat.

O scădere însă avea Săftica — scăderea tuturor femeilor frumoșe — era sumeță.

(Va urma.)

Revista politică.

În ședința din urmă a casei deputaților s'a prezentat proiectul referitor la contingentul recruților. Acest proiect, deși a fost primit de majoritatea dietei, a dat ansă la discuțiune vehementă. Opozițiunea în atacurile ei a mers foarte departe. Kol. Thály a condamnat tractarea rea a tinerilor magiari în armata comună, lipsa de trupe tehnice în armata honveșimei și alte lucruri. Gabriel Ugron și-a îndreptat vorbele sale săgetătoare contra ministrului și provocă pe majoritatea dietei, ca să pună un alt bărbat de conducător al honveșimei. Limba de comandă e o cestiune de organizațiune internă, de aceea hotărârea ei cade în cercul de competență al dietei ungare. Soldații magiari să fie, și trebuie să fie comandați în limba magiară.

Cont. Alb. Appony, luând cuvântul, în aplauzele frenetice ale întregii opozițiuni, protestă contra conceptelor ministrului de honveși. Prin actuala organizațiune a armatei este falsificat pactul dualist, contra acestei falsificări va lupta și de aici înainte. El încă voiesce, ca în armata din Ungaria limba să fie cea magiară.

Ministrul Fejervary, a înfrânt cu bărbăție atacurile opozițiunii. El a accentuat, că tinerimea magiară să se dedice mai tare carierei militare și plângerile referitoare la lipsa de ofițeri magiari vor dispărea. Ei trebuie să cunoască și limba germană.

In conferința partidei liberale magiare, declară ministrul președinte, că guvernul susține intact programul stabilit de el, aprobat și spriginit pe față de câtră partid, atât în punctele privitoare la politica bisericăscă cât și în celelalte puncte. Față cu membrii aceia, cari nu sunt de acord cu partea privitoare la politica bisericăscă, guvernul nu află de lipsă, că acestia, înainte de ce guvernul și-ar prezenta proiectele sale în formă concretă, să pună pentru persoana lor cestiunea de partid. Dacă totuși cineva pune cestiunea de partid în privința persoanei sale, declarațiunea guvernului este, că fie care punct cardinal din programul guvernului, prin urmare și partea privitoare la politica bisericăscă, constituie o parte intergrantă a programului de guvernare. Ministrul roagă pe membri să nu țină conferințe separate, ci decisiunile partidului să se aducă aici. Rogă mai departe partidul să se identifice cu aceste declarațiuni. Latinovici, declară că nu primesce căsătoria civilă și iese din partid. Conte Coloman Csáky, contele Carol Pongracz nu sunt pentru căsătoria civilă, dar în celelalte sprijinesc guvernul. Contele Ladislau Szapary nu primesc căsătoria civilă și iese din partid. Canonicul Todor aprobă punctul de vedere al guvernului cu excepția politicii bisericăscă și rămâne în partid.

Noutăți.

Censură de avocat. La tabla reg. din Murș-Oșorheiu au depus censura de avocat dl. Dr. Emiliu Gerasim în 20, ér dl. Dr. Amos Francu din Sibiu în 21 a l. c.

Domnișora Agata Bârsescu. celebra artistă română, care a jucat pe scena Burg teatrului din Viena, a fost angajată la teatrul curții din Berlin.

Ministrul de externe al României a împărțit corpurilor legiuitoare române „Cartea verde”, care conține actele și corespondențele privitoare la afacerea Zappa și la ruperea relațiilor diplomatice din partea guvernului grecesc.

Bugetul Germaniei pro 1893—4. Ministrul de finanțe a depus în ziua de 12 Ianuarie, în parlamentul prusian proiectul de buget pe 1893—4. El explică deficitul de 58 600 000 M., care provine din situațiunea economică defavorabilă; indicii fac să se prevadă o ameliorare economică, care va avea de rezultat o scădere a deficitului.

Primul liceu de fete în Germania. De sărbătorile Paștilor catolice se va inaugura primul liceu de fete din Germania, și anume în Weimar. Liceul este o întreprindere particulară și dobândirea concesiunii pentru deschiderea lui a costat multe osteneți și îndelungate stăruințe.

Victimele iernei. Din toate părțile vin sciri îngrozitoare despre victimele iernei acesteia. Lupii fac pradă teribilă, s'au aflat mulți oameni înghețați și mulți se vor afla la primăvară. Pa-gube mai enorme pare a fi cauzat érna acesta prin România. Diariul „Luptătorul” din Călărași aduce între altele o multime de sciri îngrozitoare asupra victimelor viscolului în județul Ialomița.

Éta ce ne comunică „Luptătorul” : Viscol ca cel din érna acesta nu s'a potmenit de vre o 25 ani, dic bătrânii nostri. Grămezile de zăpadă, în orașul nostru, ajungeau până la balconele caselor cu 2 etagiuri. Pe unele străzi zăpada venia cu ucelele.

Prin sate însă, consecințele viscolului au fost îngrozitoare. În unele locuri zăpada era la nivel cu acoperimintele caselor sătesci. Îngrijirile date la timp au scăpat de morțe sigură populațiunea rurală.

În cătunul Găușoi, pendinte de comuna Ciocănesci-Mărgineni, s'a întroenit târla lui Ion Dobrat transilvănean, cu 1100 oi și 5 ciobani. Din oi au scăpat 400, ér dintre ciobani, 3 sunt degerați puțin, unul mort și al cincilea nu s'a putut găsi.

În apropiere de cătunul Gameceta, pendinte de comuna Tonea, s'a găsit în zăpadă un om necunoscut mort, și nênd în mână o lopată. Tot la acest cătun s'au găsit morțe 150 oi.

La Roseti-Volnași s'au găsit 600 oi morțe și 200 vii ale dlui Ioan Fântan, a cărui târlă se află pe subhătul Putineiu, de pe moșia Dichiseni; ér la acest suhat s'au găsit 200 oi morțe și 600 vii.

Din moșia Șocariciu au fost luate de vifor. în ziua de 25 Decembre tr. 1600 oi ale dlui Dumitru Fântană. Ciobanii, în număr de opt, s'au luat după ele. Patru dintrâșii au nemerit unul la comuna Dichiseni, unul la cătunul Oltina și doi la cătunul Beiliciu al cincilea s'a întore în Șocariciu abia cu 400 oi. În zilele de 31 Decembre 1 și 2 curent a plecat dl Fântană împreună cu primarul com. Șocariciu și mai mulți locuitori, în căutarea restului oilor și a celor trei ciobani, și au mai găsit 400 printre oile locuitorilor, dintre care 100 morțe, ér restul nu le au putut afla. Trei asini încărcăți cu bagaje și unelte de bucătărie s'au găsit morți în apropiere de pormbiște. Din cei trei ciobani, cari lip siau, sau găsit doi morți în zăpadă; unul din ei desbrăcat de cojoc, ca să pôtă lupta, se vede mai cu mare ușurință contra viforului. Al treilea nu s'a putut găsi până acum.

În ziua de 28 Decembre a luat viforul o turmă de 800 oi, de pe moșia Didești, ale dlui Gh. Radian Turma era păzită de trei ciobani, dintre cari doi au murit. A doua di s'au găsit toate oile și numai 38 morțe.

Viață lungă. În ziua de 25 Decembre 1892 a încetat din viață femeea Ruxandra Braba, în etate de 115 ani, în comuna Rânzești, județul Tutova (România).

Invitare. Inteligența română din Deda și jur invită la petrecerea cu joc ce se va arangia la 12 Februarie

st n. a. e. în comuna Deda. Venitul curat e dstinat pentru fondul școlii din Deda

Toleranța magiară. Cetim în „Gazeta Bucovinei”: Cei patru studenți români dela Academia de drept din Dobrițin cari au luat parte la banchetul dat în onôrea dlui Dr. Lucaciu în ziua condamnării sale, au fost excluși din sinul Academiei. Ei s'au dus apoi să se înscrie la facultatea de drept din Budapesta. Dar și aici au fost întâmpinați cu brutalitate din partea rectorului universității, dl Breznay, care le-a strigat următoarele: D Vöstre sunteți acei trădători de patrie care a-ți luat parte la banchetul magiaro-fagului Lucaciu? Astfelu în urma sfatului dat de dl Al. Roman, profesor în Budapesta și membru al Academiei române, acești patru tineri au părăsit și Budapesta și doi dintr'âșii, anume Sima Simonescu și Urdea au trecut în România.

Cei mai vechi învățători români din Bănat.

În „Gazeta Trans.” cetim: Un învățător din Bănat ne trimite o listă a celor mai vechi învățători români din părțile acelea, pe cari îi cunoște dânsul și cari toți au servit preste 30 de ani, ca învățători. Aceștia sunt următorii: George Sêrbu din Toracul mic; Simeon Periatu din Tugin; P. Mera din Ritișova; D. Lința și M. Luchiciu din Iadia; Const. Ungureanu din Sasca; Mat. Ignea din Nicolintu; G. Iana din Racașdia; I. Orza din Cielova rom.; I. Mioc din Argădiciu; I. Marta din Zintin; V. Utiu din Cacova; A. Popa din Secaș; P. Gruia din Calina; A. Mitea din Ocna de fier; P. Musteș, din Doclin; D. Gruescu din Bocșa rom.; M. Tapu și D. Novac din Fizeșu; Soșdenu din Obad; C. Popoviciu din Șdióra; D. Marcu din Cereș Timișu; D. Căprariu din Onoricu; G. Ionușescu din Turluc; I. Oprea din Ezereș; A. Oceanu din Ierova și Ios. Olariu din Daman. Toți acești învățători au absolvat prin anii 1852—1858 și au servit ca învățători preste 30 ba unii chiar aprôpe 40 de ani. Mulți dintre ei ar fi avisați la pensiune; dar la o pensionare potrivită meritelor lor n'au de unde spera și astfelu sunt nevoiți, bieții, a munci și mai departe alături cu tinerii, spre a-și agonisi pânea.

Corespondențe particulare

ale „Telegrafului Român”.

Budapesta, 15 Ianuarie 1893.

De mult aveam intențiunea a ve împărtași din capitala Ungariei unele sciri de interes pentru cetitorii „Telegrafului Român”, dar până acuma nu mi-am putut realiza propusul lip-sindu-mi substratul unui lucru imburătoriu. Deprimătoare lucruri nu voiam să ve comunic, căci eu de aceea, vêd, că dîlnic are On. Redacțiune parte a să ocupa.

La sfârșitul anului 1862, respective la începutul anului 1863 s'a înființat catedra pentru limba și literatura română la universitatea din Budapesta. Acesta a fost între cele dintâiu catedre române la institute de cultură magiară. Prima catedră de asemenea natură, după datele, ce le cunoșcem, a fost cea dela academia juridică și archigimnasiul din Oradea Mare, înființată la 1851. Autorul spiritual al inițiativei de înființare a fost Venerabilul Domn Alesandru Roman, care prin conceipistul frate dela procuratura regescă (acum avocat) Iosif Roman, cădu tinerilor români din Oradea împulsul de a cere dela guvern înființarea ei. Tinerimea a primit idea cu însuflețire; cererea petenților să acórdă și catedra se înființază. Primul ei profesor a fost de numit în persoana dlui A. Roman.

După același plan s'a înființat mai târziu și catedra din Budapesta; și cine a fost alesul Majestății Sale pentru acest oficiu cardinal pentru noi români? Tot domnul A. Roman. Bucuria cu care românii au primit veste de denumirei domniei șsale, a fost generală mai ales românii Budapeșteni au fost atât de însuflețiți, în cât la primele prelegeri asistară și mai mulți cetățeni, vrênd să audă cum rêsună dulcile acorduri ale limbei române în locuința muselor unguresci și să asculte propunerile binecunoscutului român Roman.

Intrând în anul 1893 s'au împlinit 30 ani decând cu neobosit zel și neseecat interes a plântat iubirea limbei și literaturii poporului, de care s'a ocupat, în pepturile numărșilor sei discipuli, cari terminându-și studiile s'au despărțit de iubitul lor profesor plini de convingerea că :

„Un popor singur prin datini, limbă
„Simte, trăește și înflorește;
„Ér când prin ele nu mai simțeece,
„Încet cu'ncețul piere, să schimbă.”

(Ar. Densușan).

Dacă urmărim activitatea despo-
menitului Ilustru Dn Roman dela prima sa pășire în viața publică, pretutinde-
nea îl aflăm la locul seu, prîntinde-
nea model de român și energic apără-
toriu a drepturilor poporului seu.
Națiunea l-a și distins în nenumărate
rênduri alegându-l în 7 periode de de-
putat pentru dieta din Budapesta, ér
„Academia Română” i-a făcut loc în-
tre distinșii ei membrii încă la înfiin-
țarea „Societății literaroromâne” (1866.)

Tinerimea academică română —
conscie de datorința sa și cu reverință
față de bărbății meritați ai națiunei — n'a
putut trece cu vederea o ocaziune atât
de bine-venită ca și iubileul de 30 ani,
ca profesor universitaru, fără a-și aduce
omagiile sale vrednicului profesor.

Drept aceea a hotărît a serba
acest iubileu în mod festiv. Încât sun-
tem informați să va da în onôrea iu-
bilantelui un banchet festiv la „Grand
Hotel Hungaria” în ziua sfinților trei
ierarchi Vasile, Grigore și Ioan, la
care vor fi invitați numărșii sei dis-
cipuli, cunoscuți, etc.

Nu încape îndoielă, că această lă-
udabilă întreprindere a tinerimei va fi
salutată de toți cu însuflețire.

Mirare, că îndată ce s'a ventilat
ideea sărbării iubileului ea a și ajuns
la ascuțitele urechi a ale jurnalisti-
lor jidani, cari ca totdeauna presintă
lucrul în mod tendențios, făcând toto-
dată o scârbôsă denunțare plină de
neesactități.

Un anumit Dr. Bartha (pe care
exteriorul îl tradéză, că după primul
botez purta ore-care nume de
zweig, stein, berg ori . . .
feld) a scris în „Budapesti Hirlap”
(și după acesta „Erdélyi Hirlap”) că
tinerimea română din Pesta a înfiin-
țat la 1888 o societate de lectură cu
scop cultural. Acesta însă și-a pără-
sit terenul legal, contribuind la redac-
tarea cunoscutei „Replice”; ér acum
voesce împreună cu tinerii slovaci să
serbeze iubileul d-lui Roman. — câte
cuvinte atâtea minciuni infame ovre-
esci. —

Societatea tinerilor români nu s'a
înființat la 1888, ci există de vr'o 30
ani, și acesta diaristii magiari n'o
sciu, de și e în imediata lor apropiere.
Închipuiți-vê acum, cu ce esacti-
tate și cu ce cunoștință de cauză pot
scrie asemenea jurnaliști (!?) despre
lucrurile petrecute în Ardél între po-
porul român. Și asemenea ómeni au
trecere și nimeni nu observă sau nu
vrea să observe, că seduc opinia pu-
blică și tulburând apele conturbă
buna înțelegere între popórele băști-
nașe.

Cât pentru „Replică” societatea
tinerilor români ca atare, n'are nimic
cu ea nici în clin nici în mănecă.

Dl Bartha prin acesta denunțare
vrea să se insinue de bun patriot ina-

intea acelora, cari iau de bani buni asemenea săcături. Că societatea aranjază banchetul festiv împreună cu tinerii slovaci, asemenea e o minciună luată din vânt. Și cu de acestea își câștigă „noi patrioți“ merite pentru patrie, subminând reputațiunea acelor, a căror părinți o au susținut și o susțin în timp de pace și de primejdie.

Cu aceste termin observând că foile noastre se binevoescă a folosi cu rezervă scirile tendențioase, ce gazetele jidano magiare le făuresc anume în potriva tinerimei române. *Stea.*

Alba Iulia, 16/28 Ianuarie, 1893.

Petrecerea aranjată în 10/22 Ianuarie a fost splendidă.

Succesul moral și și material a întrecut toate așteptările.

Toți românii de bine din Alba-Iulia și jur au luat parte la petrecerea românească aranjată în sala hotelului „Ungaria“. Dela 1886, de când cu balul „Asociațiunii“ atâta lume românească nu s'a întrunit în Alba-Iulia, ca acum.

Comitetul arangiator a luat toate măsurile ca petrecerea, ce s'a avântat la bal de elită, să fie cât de succesă.

Făr' să esagerez trebuie să constat, că partea leului din întreaga afacere o merită membrii familiei Cirlea, cari s'au grupat cu trup cu suflet în jurul părintelui adm. protopopesca ca să ridice cu ori ce preț nimbul românilor și în scôlă și în biserică.

Dintre publicul ales vom aminti pe comandantele fortăreței, general major Franz Lehmann, comandantul reg. 50 majorul Heinrich Watzka, adjutantul Orbansky, căpitanul orașului Roșca, notariul public Dr. Teri și preste 40 oficeri din armata comună, între cari parte mare români din garnisóna de aici.

Venitul brut trece preste 250 fl. dintre cari la 100 rămân în cassa biserică gr. or. din loc, în a cărei scop s'a dat petrecerea.

Din frumoasa cunună de dómne și domnișore am vădit pe unele în frumosul costum național.

La 1 oră s'a jucat „Călușierul“ și „Bătuta“ decătră 12 tineri din Alba-Iulia sub conducerea vătafului Antonie Cricovan. Atât de precis nu s'a mai jucat călușierul în părțile acelea. Costumele le-au avut dela dl Ioan Lăzăroiu — și atitudinea jucătorilor a impus străinilor.

Observasem pe generalul după 3/4 de oră rugând pe dl Ivan ca să sisteze nu cumva să pice vr'un „fior“.

Ii era drag de feciori dar și „feciorii“ erau veseli și jucau pe întrecute, păstrându și totă firea lor românească.

După călușer și bătuta, ne-am pus la tîrg și în o mică pauză s'au vîndut 200 bilete pentru „tombola“ și rischiaz a susține că de erau 1000 de bilete toate se vindeau, căci mulți au cumpărat din a două și a treia mână cu prețuri ridicare.

Obiectele sortate au fost bine alese, onóre dlui P. S. Cirlea, care le au oferit cu prețuri moderate și totuși alese și de preț.

O drăgălașă selisténă a scos numerii de noroc, și 25 inși a fost fericiti a obține câte o mică suvenir de la petrecere.

Observ, că petrecerea a durat până la 5 ore dimineața, și, că preoții ortodocși din tract în frumoșele lor reverenți s'au prezentat aproape în număr complet și sociile lor au ridicat prin prezența lor veda preoteșei române.

Suntem mândri de rezultat și vom continua pe această cale și în viitoriu.

Despre suprasolviri și intrate, cred că vi se va raporta din partea competentă. *I. R.*

Proiectul de lege

asupra învățămîntului primar și normal primar prezentat în camera României de domnul ministru al instrucțiunii Tache Ionescu.

(Urmare.)

Art. 51. Subiectele probelor scrise vor fi aceleași pentru școlile normale de același grad.

Ele vor fi propuse de minister după avizul consiliului inspectorilor învățămîntului primar și trimise sub plic sigilat delegatului ministerului, însărcinat a prezida esamenul înscris la reședința fie cărei școle normale.

Art. 52. Compozițiunile scrise sunt ceretate la București de două comisiuni numite în fie care an de ministru, una pentru esamenul de diplomă al institutorilor.

Aceste comisiuni vor fi compuse din profesorii de la școlile normale respective sub presidența unor delegați ai ministerului.

Nimeni nu este admis la esamenul oral dacă nu a obținut 7 la esamenul înscris la limba română și aritmetică, ér la celelalte materii nota 6 cel puțin.

Art. 53. Candidații recunoscuți admisibili la proba orală, vor fi chemați la București și cercetați de comisiunile esaminătoare prevăzute la art. precedent.

Probele orale sunt estemporale și se fac asupra materiilor principale din programa școlilor normale.

Candidatele vor da esamen și de lucrul de mână.

Candidații vor prezenta comisiunii obiecte lucrate de dînzii în atelierele școlilor normale.

Este admis numai acela care a dobîndit cel puțin 7,50 asupra tuturor materiilor, făcînd media generală a mediilor esamenului oral și în scris și a notei obținută la practica pedagogică.

Candidatul sau candidata, care a obținut mai puțin de 6 la una din probele orale, nu se admit, ca titular în corpul didactic.

Art. 54. Candidații cari nu reușesc, se pot prezenta într'o nouă sesiune de esamen.

Candidații, cari nu reușesc la trei esamene, nu se mai pot prezenta la nici un alt esamen și nu mai pot fi nici suplinitori.

Secția V.

Corpul didactic al școlilor normale.

Art. 55. Modul și condițiunile numirei, drepturile și datoriile, precum și retribuțiunea corpului didactic al școlilor normale de învățatori și învățătoare, de institutori și institutore, se vor regula prin legea învățămîntului secundar.

Prin aceeași lege se va fisa numărul profesorilor și al ôrelor de lucru.

Art. 56. Directorii sunt însărcinați cu conducerea morală și administrativă a internatelor, cu supravegherea și stricta îndeplinire a îndatoririlor impuse, prin legi și regulamente, corpului didactic al școlilor normale.

Când directorul unei școle normale nu este profesor al școlei, el primesce o diurnă egală cu leafa de profesor.

Art. 57. Direcțiunea școlei primare de aplicație, anecată pe lângă fie care școală normală, este încredințată profesorului de pedagogie de la aceea școală, care pe lângă cursul său, mai este însărcinat se asiste la cursurile școlei primare, se facă lecțiuni model și se țină conferințe cu elevii ultimei clase a școlii în care predă.

Pentru această însărcinare el va fi retribuit cu o diurnă egală cu leafa unui institutor primar.

Capitolul IV.

Numirea corpului didactic primar.

Art. 58. După terminarea esamenelor prevăzute la art. 52 și următoarele, comisiunea esaminătoare înainteză Ministerului tabelul de clasificare al celor, cari au reușit la esamenul de diplomă.

La ministru se vor ținea două tabele: Una pentru institutori și institutore; Alta pentru învățatori și învățătoare.

Aceste tabele sunt valabile trei ani. Candidații cari n'au fost numiți în acest interval, pot trece din nou esamenul de capacitate, și în cas de nereușită, înscrierea lor pe tabel va dura alți trei ani.

Art. 59. La ori ce vacanță de învățator sau institutor, numirea se va face din tabelele respective, în ordinea clasificățiunii.

La nôte egale, se preferă aceia cari sunt înscriși de mai mult timp pe tabel.

(Va urma.)

PARTEA SCIENTIFICĂ ȘI LITERARĂ.

Femeea ca soție și mamă.

Disertațiune ținută la 26 Novembre 1892 în a II-a adunare generală a „Reuniunii femeilor române din Rășinariu“ de Aurelia Goga, pres. reuniunii.

Frumos și impunător este tabloul unei familii fericite și onorabile! Mai frumos pôte ca tot ce există pe pământ. Părintele, capul familiei reprezintă familia în afară, în societate, ér mama reprezintă buna ordine în lăuntru casei. Unul se întregesc prin celalalt.

Tatăl câștigă cele trebuincioase pentru susținerea casei, el dă pept cu greutatele vieții casnice și publice. Mama se îngrijesce de tot ce pôte face viața casnică plăcută, netezînd astfel grijile răspândite pe fruntea gânditoare a bărbatului și îngrijindu-se de creșterea micilor copilași ce o impresoră. Prin exemple și învățături bune le înalță inima acestora la iubirea lui Dumnezeu și a deapropelului, prin iubire, bunătatea inimei și buna rânduială în casă, îi crează bărbatului său cel mai plăcut repaos de grigile vieții.

Dacă vocea admonitoare a mamei străbate adînc inimile copiilor, apoi căutătura impunătoare, vocea mai pronunțată a bărbatului, silesc pre copii la ascultare, impunându-le prin accentul său bărbătesc totdeuna respect.

Bărbatul de ori-ce poziție socială, își are afacerile sale mai mult afară din familie; reîntorcându-se însă în familie el comunică soției sale, tot ce a vădit s'au ce i-sa întâmplat, el îi împărtășește tot cel îmbucură, tot cel întristeză. Soția prin expresia veselă a feței îl primesce înconjurată de micuții copilași, aducându-i asemenea la cunoștință tot ce a obvenit în absența sa, toate amănuntele, cari numai inima mamei o pot mișca, făcînd unori din cel mai mic incident un eveniment. Astfel se întâmplă între bărbat și femeie un schimb de simțăminte și cugetări cari fac adîncă impresiune asupra copiilor.

Aceste destăinuri sunt un mijloc însemnat pentru creșterea copiilor, deșteptînd prin conținutul lor moral conștiința de a se face oameni onesti, și sădindu-le în inimile lor primitoare dorul de a lucra, la timpul său, în mod cinstit pentru familia și națiunea lor. Se înțelege de sine, că acest schimb de cugetări vor fi totdeuna de conținut moral, pentru că nu-i este iertat unui părinte a lăuda o faptă rea în fața copiilor, sciind cum tinerele odrasle privesc în cuvintele și exemplul părinților un ce sfânt.

Bărbatul și femeia, fie-care în direcția ce i-a concretul o natura, lucră în armonie pentru sporul și fericirea în casă și pentru bună-creșterea copiilor.

Bărbatul și femeia, în deplină iubire și bună înțelegere pörtă cu bucurie jugul cel uneori foarte greu al vieții, silindu-se fie-care a ușura celuilalt încît i este posibil sarcina.

Iubirea trebuie să fie baza căsătoriei. căci unde este basată legătura între bărbat și femeie, pe iubire adevărată. acolo binecuvîntarea cerului nu pôte lipsi, căci iubirea învinge și cele mai grele obstacole.

Eată în liniamente largi tabloul unei familii fericite, dic în liniamente largi, pentru-că cine e în stare a descrie tot farmecul unei familii fericite! Cui nu i se înalță inima vădînd, o familie, în care domnesce iubire, înțelegere bună și exemplu bun!

Exemplu bun al părinților, o dic încă odată, se întipăresce adînc în

inimile copiilor, acest exemplu hotărăsește caracterul lor. Vădînd în casa părintească liniște, înțelegere bună, iubire de muncă și fapte bune, se va născă în el dorul de a duce asemenea o viață liniștită, laborioasă și cinstită.

Eată dar exemplul bun al părinților, crescînd oameni cinștiți și iubitori de muncă onestă.

Am dis mai sus, că tatăl copleșit de afaceri nu dispune de timp ba nici natura nu i-a dat sarcina de a se ocupa mai de aproape cu toate amănuntele creșterii copiilor. Dumnezeu a depus pre copil dela prima respirare în brațele mamei; mama are datorința sfîntă a crește fii și fice bune, ea are datorința a da omenimei bărbați înțelepți și mame bune, da! soții și mame bune, care se fie podoba societății și coróna bărbatului. „Femea bună bărbatului cunună“ dice înțeleptul Solomon.

(Va urma.)

Fundațiunea Ioan Popescu.

În fundațiunea „Ioan Popescu“ au încurs următoarele contribuiri:

Translatuș	1048 fl. 66 cr.
N. N. din Sibiu	100 fl. — cr.
Suma	1148 fl. 66 cr.

Diverse.

Ușierul.

(După natură.)

E omul cel mai important și cel mai inamovibil din ministere.

Guvernele cad, funcționarii superiori sunt destituiți, mutați, chemați în alte funcțiuni la sântu Așteaptă; ușierul stă neclintit la postul său.

Schimbările ministeriale departe de a l turbura și neliniști, îl mulțumesc, căci are se dică mereu câteva luni: „Și la mai mare!“ tuturor prefecților, directorilor deprefectură și altor funcționari, cari vor înlocui pe cei ce se duc.

Dacă ar putea să mîrgă tréba după pofta inimei ușierului, guvernele ar trebui schimbate de două ori pe an cel puțin.

Când aude pe directorul ministerului dicîndu-i: „Trimite să vină popa“, ușierul tresare de bucurie, căci înțelege că e vorba de o depunere de jurămînt, prin urmare de un bacșiș.

Om foarte discret, el cunoște toate secretele departamentului său și de câte ori vorbește despre ministru dice: „Noi!... am dat ordin prefecților să facă cutare lucru... Nu putem să primim pe nimeni astăzi... Am scris la Dorohoiu se respingă mai curînd etc. etc.“

Ușierul cunoște pe fie care după mutra sa, dacă a venit la ministru ca să ceră slujbă sau are ceva particular de vorbit cu domnul ministru. Amatorilor de slujbă, le răspunde imediat: „Să poștiți Marți de la 9—10 când e și de audiență!“ Celorlalți le cere carta de vizită.

În toate casurile, de câte ori cineva ese din cabinetul ministrului și are aerul mulțumit, ușierul îi ajută să și pue paltonul, și dice „să trăiți“, apoi rămîne câte-va secunde cu mâna întinsă și rare ori o închide gôlă.

Adesea ușierul dă consultațiuni celor ce solicită audiențe, ascultă pricinele lor, și învață cum se procedează, ba le face chiar el petițiile, le dă la rezoluție, le înregistrează la intrare și eșire, apoi le dă în mâna reclamantului, adăogându-i: „Acum, băete, poți să te duci acasă liniștit. Tréba d-tale e ca și isprăvită, am dat noi ordin la prefecură!“

— Să și dea Dumnezeu sănătate, dle răspunde sêrmanul petiționar, convins că și'a găsit dreptate.

Ușierul are câți-va protejați chiar prin clasele mai sus puse. Pe acestia el îi învață la ce oră punct se vie, cum se se așeze la capul scării, pentru ca să se întâlnească nas în nas cu dl ministru, când vine la cancelarie.

Semne particulare: 1. Ușierul e alogător în colegiul I-ii. E proprietar în Radu-Vodă sau pe Șoseaua Bonaparte. 2. Ușierul face avans pe léfa copiștilor, cu dobînda ceva mai efin de cât la țovreiu, unde l'i s'a închis creditul, de când cu legea Grădișteanu. Din „Timpul“.

Nr. 145/1892

[13] 1-3

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de capelan în parochia de clasa a III-a din comuna Bungard, cu aprobarea preavenerabilului consistoriu archidiecezan de dtdo 1 Decembre 1892 Nr. 7754/B se scrie prin acesta concurs cu termen de 30 de zile dela prima publicare în „Telegraful Român“.

Emolumentele împreunate cu acest post sunt: jumătate din venitele anuale ale parohiei de a III-a clasă.

Doritorii de a reflecta la acest post vor avea a-și așterne suplicele

lor instruite în sensul normelor în vigoare la oficiul protopresbiterial al Sibiiului în termenul deschis.

Comitetul parochial gr. or. din Bungard, în conțelegere cu oficiul protopresbiterial.

Bungard, în 27 Decembre, 1892.

Teodor Necșa, paroch, preș. comit. par.

Nr. 1051/1892.

Cu scirea și conțelegerea subscrișului.

Sibiiu, 29 Decembre, 1892.

Ioan Papiu, protopresbiter.

Societate mutuală fără acționari.

Tot câștigul se distribuie între asigurați.

The Mutual

societate de asigurare pe viață din New-York cu fondul de franci 826 milioane

este cea mai mare instituție financiară din lume.

Asigură viața umană după toate combinațiunile.

Spre informațiuni detaiate a se adresa către

Direcțiunea generală pentru Ungaria Budapeșt, Bécsi utca 5.

[14] 1-6

Mersul trenurilor pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabil din 1 Octobere 1892.

Table with multiple sections: Budapeșta - Predeal, Budapeșta, gara de vest - Rușava - Vercerova, Budapeșta - Arad - Teiuș, Murăș-Ludoș - Bistrița, Simeria (Piski) - Petroșeni - Lupeni, Arad - Timișoara, Ghiriș - Turda, Sighișoara - Odorheiu, Careii-mare - Zelău, Copșa-mică - Sibiiu - Avrigh - Făgăraș, Cucerdea - Oșorheiu - Reg. săs., Simeria (Piski) - Hunedóra, Brașov - Zerneșci, Brașov - Chezdi-Oșorheiu. Each section contains train schedules with columns for train type, time, and stations.

Nota: Orele însemnate în stânga stațiilor sunt a se ceti de sus în jos, cele însemnate în dreapta de jos în sus. Numerele cele grase însemnă orele de noapte.